

НЕЛИ БЪЧВАРОВА*, МАРТИН ТАБАКОВ**
РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ, ИЗПОЛЗВАНИ ОТ ПЕТЪР БЕРОН¹

Abstract: The text provides explanations of some of the unfamiliar terms used in the works of the Bulgarian scientist, encyclopedist and natural philosopher Dr. Peter Beron (1799(?)–1871)

Keywords: Peter Beron; terminology.

Терминологията е важен елемент на една парадигма. И всеки опит за въвеждането на терминология, напълно различна от наложилата се, среща неразбиране, съпротива и отхвърляне или игнориране. А д-р Петър Берон си поставя свръхзадачата да предложи нова, различна от утвърдилите се парадигма, която, естествено, изисква и нова терминология, която по-добре отговаря на концепциите му за закономерностите на развитието на света. С такава цел д-р Петър Берон въвежда свой понятийно-категориален апарат, които не съвпада и с днешния, и с наложилите се от съвременниците му. Това е сред причините повечето, и български, и световни, учени да не проявяват интерес към произведенията му. Четат за зьогми, акузми, гьоми, ексаероза... и първосигнално повдигат рамене – *какви са тези измислици?* И изобщо не четат нататък, не се опитват да разберат какво стои зад тези термини. А всъщност семантиката им е ясна – въвежда се понятие и за него като основа се използва подходяща гръцка дума, евентуално и латинска. Обикновено става дума за нещо обсъждано от съвременната му наука, но, включено в концепцията му, то получава малко променен смисъл, което налага да се въведе нов термин – за да се покаже различието му от традиционния общоприет термин. Както сам Берон пише: „Ако не познаваме естеството на нещата, няма да е възможно да им дадем подходящи имена, щом веднъж сме опознали точната им природа, неподходящите имена ще пречат както да ги разберем, така и да ги представим: ето защо тук е нужно да въведем следната проста терминология...“ (Берон 2000: 80.) И си я въвежда.

Както пише проф. А. Стойнев, „за едни упорството му да смени научната картина на света, пренебрегвайки европейските традиции, е вид налудност, за други той е гений, трети, измиващи си ръцете с едропанелни композиции от типологичен порядък и неприемащи априорно научното творчество на Берон като бяла лястовица в сферата на европейската наука от средата на миналия век, лансираха тезата за Беровия комплекс и я разпостряха като обяснение за всяко амбициозно дело през цялото Възраждане (...)“ (предговор към Берон 2000: 5).

* Доц. д-р, пенсионер.

** Проф. дфн в ИФС, БАН. Email: marmatab@gmail.com

¹ Публикацията е част от проект „Анализ и философско осмисляне на ролята на рода Берон за духовното развитие на България и интегрирането ѝ в световната култура“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ – ДН 15/13 от 18.12.2017 г. Публикува се като архивен документ, вероятно е първият опит за направа на такъв речник.

Да, задачата му е закъсняла, би била по-уместна преди век-два, а не в момент, когато вече има утвърдени като полезни сериозни парадигми, на които Берон трудно може да бъде конкурент, дори и защото е единак, няма школа, в която да се впише, а няма и възможност да създаде своя. На както изтъква Стойнев, „това, че неговата натурфилософия е анахронична за тогавашната най-нова философия, не означава, че той няма място в нашия културен пантеон – това са различни измерения и те не бива да се смесват и по отношение на такива като Берон, още повече, че поначало тогавашната натурфилософия е анахронизъм, тя е анахронизъм в съответните трудове и у Хегел, и още повече у Шелинг, но в това никой не се вторачва, омаян от митологизма — наистина заслужен – около имената на тези мислители“ (пак там: 6).

Но сама по себе си системата на Берон е **цялостна, достатъчно пълна и непротиворечива. И терминологията му, навсякъде където се прилага, е с еднаква семантика.** Така че „(...) .ако се заменят изкованите от Берон понятия — било то флуид, електър, бароген или каквото и да е друго – с традиционни, тукатси ще отпадне онзи привкус на претенциозна неяснота, който усеща традиционната школовка, и би останала само неяснотата в опита – характерна за тогавашната натурфилософия — да се прави картина на света с директна рефлексия върху първични естественонаучни данни. Ако това се направи (...), ще се види не само типологичното сходство с тогавашните натурфилософски разработки, което е явно, но и самият Берон ще престане да изглежда като чак толкова странна интелектуална птица“ (пак там: 6).

Впечатляващо е, че Берон се основава на огромна литература и я обобщава, но предимно като основа на концепцията му – той не доразвива наличните идеи, а само ги включва като елементи от своите идеи със съответната си терминология. И показва значителна ерудиция в много области – обсъжда, тълкува и дава свои решения на основни проблеми в тях.

В предложения текст са дадени обяснения на част от непознатите термини, използвани в трудовете на д-р. Петър Берон. Като чернова е намерен в архива на Нели Бъчварова, вероятно е направен от нея. Публикува се като архивен документ, вероятно е първи опит за направа на такъв речник. В Берон 1978 (в обяснителни бележки, стр. 223–233) са обяснени част от тези термини, но не са в азбучен ред. В Берон 2000 (в над 100 бележки под черта от преводача С. Аршинкова) присъстват обяснения и на други термини, специфични за преведения труд, но също така не са в азбучен ред. При доуточняването на термините, извършено от проф. Н. Данова, са използвани и терминологичните речници, направени от самия Петър Берон, който е прилагал терминологични речници към следните свои трудове:

P. Beron. Textes des explications des faits contenus dans l' Atlas metereologique.

PaP. Beron. Paris, 1860. p.399–408.

P. Beron. Panepisteme, T. I, 1861, p. 811–812

P. Beron. Panepisteme, T. IV. p. 899–908.

P. Beron. Origine des sciences physiques et naturelles. Paris, 1864. p. I–XVI.

P. Beron. Transformation de l' eau en minerais. Paris, p. XXIV–XXX.

ЛИТЕРАТУРА

- Берон, д-р П. 1978. *Произход на физическите и естествените науки и на метафизическите и нравствените науки*. (Превод от френския оригинал и обяснителни бележки Нели Бъчварова.) София: Издателство Наука и изкуство.
- Берон, д-р П. 2000. *Славянска философия*“. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.

Мартин Табаков**РЕЧНИК****А**

1. **АВТОХТОННИ** /фр. *autochtone*/ — от стгр. *αὐτόχθων* – автохтонен, местен, туземец, коренен, от *αὐτός* – този, същият и *χθών* – страна, земя, почва – т.е. собствени/. Отнася се за усещанията, получени непосредствено от въздействието на телата върху сетивните органи на човека.
2. **АДРАНИЯ** /фр. *adraneia*/ – от гр. *ἀδράνεα* – неактивност, инертност, покой.
3. **АЕРОКОН** – от стгр. *ἀήρ* – въздух и *κῶνος* – конус. Маса от въздух с формата на конус.
4. **АЕРОДИНАМИЧЕН** /фр. *aérodynamique*/ – от стгр. *ἀήρ* – въздух и *δύναμις* – сила.
5. **АЕРОНАВТИКА** /фр. *aéronautique*/ – от стгр. *ἀήρ* – въздух и *ναύτης* – моряк.
6. **АЕРОРЪОМА** /фр. *aérorheume*/ – от стгр. *ἀήρ* – въздух и *ῥεῦμα* – поток, течение, т.е. въздушно течение
7. **АЕРОСТАТИЧЕН** /фр. *aérostatique*/ – от стгр. *ἀήρ* – въздух и *στατικός* – установяващ.
8. **АКТИНОВОЛ** / фр. *actinobole*/ – от стгр. *ἀκτίς* – лъч и *βάλλω* – хвърлям, т.е. излъчване.
9. Тяло, което подобно на Слънцето, хвърля лъчи към небесното пространство.
10. **АКТИНОДОК** / фр. *actinodoque*/ – от стгр. *ἀκτίς* – лъч и *δέχομαι* – получавам. Тяло, което получава светлина от друго тяло.
11. **АКУЗМА** /фр. *acoisme*/, от стгр. *ἄκουσμα* – усещане, получено чрез слухов орган.
12. **АМФИТ** /вероятно от стгр. *ἀμφί* – от всякъде, или *ἀμφιθαλής* – преуспяващ, пълен/. Идващ на света заедно с човека, идеи или свойства, които се раждат заедно с човека.
13. **АНАСТОМОЗА** / фр. *anastomose*/ – от стгр. *ἀναστόμωσις* – устие, изход. Свързване на две тръби, отводи.
14. **АНИЗОМЕЖЕТИ** /фр. *anisomégrethe*/ – от стгр. *ἄνισος* – неравен, нееднакъв, и *μέγεθος* – големина, размер, т.е. с нееднакви обеми
15. **АНИЗОПИКНИЯ** /фр. *anisopycnie*/ – от стгр. *ἄνισος* – неравен, нееднакъв, и *πικνός* – плътен, термин за обозначение на нееднаквост в плът-

ността. Напр. пикноелектърът и ареоелектърът са анизопикни, т.е. с различна плътност.

16. АНИЗОРОПИЯ /фр. anisorthopie/ – от стгр. ἀνισορθόλος – неуравновесен, ἄνισος – неравен, нееднакъв, и ῥοπή – наклон, слизане, нарушено равновесие, довеждащо до движение на тялото, непосредствена двигателна причина.

17. АНИЗОТЕРМИЯ /фр. anisothermie/ – от стгр. ἄνισος – неравен, нееднакъв, и θερμός – топлина, температура. Различие в температурите.

18. АНОД /фр. anode/ – от стгр. ἄνοδος – движение нагоре, от ἄνα – предлог за движение нагоре и ὁδός – път. Според Берон, дума, внесена от Фарадей, за да се обозначи жицата, по която тече положително електричество. При Берон тя е наречена ruspohode или ruspoelectrohode.

19. АНТРАКОЗЪОГМА /фр. anthracozegme/ – от стгр. ἄνθραξ – въглен и ζεύγμα – връзка, съединение. Съединение или остатък от телесни (соматични) елементи, които образуват въглерода.

20. АРЕОЕЛЕКТЪР /фр. aréoelectre/ – от стгр. ἀραιός – слаб, разреден, и ἥλεκτρον – кехлибар. Това е по-неплътният електър, събран в ареоелектросферата R, съставен от молекули M. Умозрителен постулат на Берон.

21. АРЕОСИЗИК /фр. aréosyzyque/ – от стгр. ἀραιός – слаб, разреден, и σύζυγος – съответен. Електричен или соматичен еквивалент, съдържащ ареоелектър, отговаря на думата електроотрицателен.

22. АРЕОМА /фр. aréome/ – от стгр. ἀραιόω – разреждам. Пространство, разрежено вследствие превръщането на въздуха от атмосферата във вода (виж ексхидатоза).

23. АРИСТЕРОСТРОФИЯ /фр. aristérostrophe/ – от стгр. ἀριστερός – ляв и στρέφω – обръщам. Обръщане надясно и слизане наляво с едновременно напредване, лат. sinistrorsum.

24. АРХЕГЕТ / фр. archégète/ – от стгр. ἀρχός – главен, водач, и ἠγέομαι – предшестввам, вървя отпред, вода. Централното тяло на Вселената, състоящо се главно от водни пари, една част от които дават началото на всички небесни тела, в това число и на Земята.

25. АТМОЗОНА /фр. atmozone/ – от стгр. ἀτμός – пара, порциите от пари, изригнати от едно небесно тяло под формата на дълга ивица.

26. АТМОПИРАМИДА /фр. atmopyramide/ – от стгр. ἀτμός – пара и πυραμίς – пирамида. Пирамида от пара.

27. АТОМ. Берон не приема атома като основна градивна единица на действителността. Според него това название може да се даде само на двата първични елемента – водорода и кислорода, чиито атоми са с много малки обеми, ограничени и неизменяеми и имат формата на тетраедри. Берон използва това понятие в смисъл на еквивалент и на комбинациите от елементите на флуидите, както и при някои обяснения на природата на светлината, където според него думата „атом“ отговаря на монадите на Лайбниц.

28. АФИНИТЕТ – от лат. affinitas – сродство, връзка, в химията – качество, способност на химически елементи да реагират химически помежду

си. Берон не влага в това понятие общоприетия смисъл, а разбира нарушеното равновесие при срещата на плътните с неплътните молекули, при което става взаимно проникване.

29. АХРОМАТ /фр. achromate/ – от стгр. ἀχρωμάτιστος—безцветен, α – отрицание, и χρῶμα – цвят.

Б

30. БАРОГЕН /фр. barogène/ – от стгр. βάρος – тегло и γεννάω – произвеждам, това е флуидът, произвеждащ теглото и тежестта, или гравитацията. Този флуид, смесен с нетегловните флуиди, образува веществените тела. Причина е за всеобщата гравитация. Понятието е напълно произволно, няма никаква научна основа.

31. БАРОАРЕОМ /фр. baroaréome/ – от стгр. βάρος – тегло и ἀραιόω – разреждам. Пространство, в което барогенът е разреден.

32. БАРОСТАТИЧЕН /фр. barostatique/ – от стгр. βάρος – тегло и στατικός – установяващ

33. БЛЕМА /фр. blemme/ – от стгр. βλέμμα – поглед, взор. Усещане, получено чрез зрителния орган.

В

34. ВЕЧНА ДУША. Тя не предшества живота, а се поражда в индивидуалния живот на човека. Идентична е на съзнанието. Има начало и няма край. След смъртта на човека тази душа, т.е. идеите на човека, остават да съществуват.

35. ВИСШЕ СЪЩЕСТВО /фр. Être supreme/ – Върховно същество. Безлична висша сила, която депозира движението в първичния електър, като го разделя на две еднакви по обем, но различни по плътност части, след което престава да се намесва в неговото по-нататъшно движение и развитие.

36. ВИСШЕ ДЕЙСТВИЕ /фр. action supreme/ – това е действието, упражнено от Висшето същество върху първичния електър. В резултат на него този първичен електър (или етер) се насища с движение.

Г

37. ГАЛАКСИАС /фр. Galaxias/ – от стгр. γαλαξίας – млечен път от γάλα, γάλακτος – мляко, млечен. Млечният път; мъглявините са млечни пътища или много плътни и много отдалечени пàри.

38. ГЕОГОНИЯ /фр. geogonie/ – от стгр. γῆ – земя и γεννάω – произвеждам, раждам. Възникване на Земята от парите, изригнати от Слънцето.

39. ГЪОМА /фр. geume/ – от стгр. γεῦμα – вкусвам, пробвам, усещане за вкус. Усещане, произведено от органа на вкуса.

40. ГЛОБУС – вж. „електросфера“.

Д

41. ДЕЙСТВИЕ /фр. action/ – протичане (движение), причинено от нарушеното равновесие на флуидите или на телата.

42. ДЕКСИОСТРОФ /фр. dexiostrophe/ – от стгр. δεξιός – дясно, надясно, и στρέφω – обръщам. Съставен от обиколки, с въртене надясно.

43. ДИЕСТЕМАТИЧЕН /фр. diesthétique/ – от стгр. δίς – две, двойно, и αἴσθημα – усещане, чувство. Животно с два сетивни органа.

44. ДИПТИЧЕН /фр. diptyque/ – от стгр. δίς – две, двойно, и πτυχή – гънка. С две гънки, или съединение от три елемента.

Е

45. ЕЛАСТИЧНОСТ /фр. élasticité/ – вътрешно присъща на всички флуиди и тела тенденция към движение. Еластичността е иманентно свойство на всички флуиди и на всички материални обекти, но е иманентна и на първичния флуид. Тя възниква в първичния електър в резултат на налагането на висшето действие, което го разделя и свежда до две еднакви по обем, но различни по плътност половини. Породено веднъж в първичния флуид, това свойство се проявява като вътрешно присъщо на цялата действителност.

46. ЕКМАГНЕТОЗА /фр. esmagnétose/ – превръщане в магнит.

47. ЕКСАКТИНОЗА /фр. exactinose/ – от стгр. ἐκ – предлог за движение, и ἀκτίς – лъч. Отнася се за електричествата, тяхната промяна в лъчи.

48. ЕКСАЕРОЗА /фр. exaérose/ – от стгр. ἐκ – предлог за движение, и ἀήρ – въздух. Отнася се за водата, промяната ѝ във въздух.

49. ЕКСЕЛЕКТРОЗА /фр. exéletrose/ – стгр. ἐκ – предлог за движение и ἤλεκτρον – кехлибар. Отнася се за топлината, нейното превръщане в електричество.

50. ЕКСХАЛИБОЗА /фр. exchalibose/ – стгр. ἐκ – предлог за движение, и χάλυψ – стомана. Отнася се за желязото, неговото превръщане в киселина.

51. ЕКСХИДАТОЗА /фр. exhydátose/ – стгр. ἐκ – предлог за движение, и ὕδωρ – вода. Отнася се за въздуха, неговото превръщане във вода.

52. ЕЛЕКТРИЧЕСТВО ПОЛОЖИТЕЛНО /фр. électricité positive/ – съставено е от еквиваленти, обозначени със знака Е+, всеки от които е образуван от седем елемента, които се различават по големина така, както дъги с един и същи ъгъл имат различни радиуси. Това свойство е наречено пикноелектричество и е образувано от пикноелектър.

53. ЕЛЕКТРИЧЕСТВО ОТРИЦАТЕЛНО /фр. électricité negative/ – съставено е от еквиваленти, означени със знака Е-, всеки от които е съставен от седем елемента, които имат същата големина, както тези на положителното електричество, но в последното има по-голям брой молекули. Двете електричества се различават само по плътността на молекулите на първичния флуид. Отрицателното електричество е образувано от ареоелектъра и се нарича ареоелектричество.

54. ЕЛЕКТРОСФЕРА – произволна умоконструкция на Берон, означаваща мястото, където е била струпана масата на разделения от висшето действие първичен електър. Електросферите са две – ареоелектросфера и пикноелектросфера. Първата съдържа отрицателен, или ареоелектър, а втората – положителен, или пикноелектър. Ареоелектросферата, обозначена със символа А, съдържа по-неплътния ареоелектър, а пикносферата, обозначена със символа Р, съдържа по-плътния пикноелектър. Берон ги нарича още глобуси, или кълба, и ги обозначава с буквите ε и ε'.

55. ЕЛЕКТЪР /фр. *électre*/ – от стгр. ἤλεκτρον – кехлибар. Тази категория играе изключително важна роля в натурфилософската система на Берон. Това е първичният флуид, разделен от висшето действие на две еднакви по обем, V и V' половини, но различни по плътност (M+m и M). В резултат на това действие те получават еластичност и се насищат с движение. Плътният, или пикноелектър заема обема V, а по-неплътният ареоелектър заема обема V'.

56. ЕЛЕКТРОХОД /фр. *électrohode*/ – от стгр. ἤλεκτρον – кехлибар, и ὁδός – път – проводник на електричеството, такива са например металите.

57. ЕЛЕКТРОЛИТ /фр. *electrolyte*/ – от стгр. ἤλεκτρον – кехлибар, и λυτός – разложим. Според Берон това е термин, предложен от Фарадей, за да се обозначат течностите, разложими от електричеството.

58. ЕЛЕКТРОЛИТЕР /фр. *électrolyter*/ – от стгр. ἤλεκτρον – кехлибар, и λυτήριον – място, където се извършва разлагане. Съд, в който се извършва електролизата или разлагането на електролитните тела.

59. ЕМФИТ /фр. *emphyte*/, от стгр. ἔμφυτος – вроден, от ἐν – предлог за движение, и φυτεύω – засаждам. Според Берон идеите на Платон са емфитни.

60. ЕНАСТЪР /фр. *énastre*/ – от стгр. ἐν – предлог за движение, и ἄστρον – звезда, т.е. звезден, например звездно пространство.

61. ЕНСАРКОЗА /фр. *ensarcose*/ – от стгр. ἐν – предлог за движение, и σαρκόс – плът, месо. Начин на подреждане на материалните елементи в живия организъм. Това е структурната организация на живото. Именно енсаркозата качествено отличава живото от неживото.

62. ЕСТЕМА /фр. *esthème*/ – от стгр. αἴσθημα – чувство, възприятие. Под това понятие Берон разбира усещане, възприето от сетивен орган. То е резултат от смесването на вълните, идващи от флуидите на телата и вълните на мозъчното електричество; срещата става в невроплагиите (виж невроплагии).

63. ЕТЕР /фр. *ether*/ – от стгр. αἰθήρ – горният слой на въздуха, дихание. Берон приема понятието „етер“ като равнозначно на първичния флуид, намиращ се в равновесие в небесното пространство преди разделянето му от Висшето действие. То включва в себе си идеята на древните за етера като тънка материя и на физиците като промеждутъчна среда, запълваща цялото световно пространство. Берон не го приема в смисъла, в който са го приемали неговите съвременници, привърженици на теорията за етера, напротив, Берон твърди, че като такъв етерът не съществува.

64. ЕХОГЕН /фр. *echogène*/ – от стгр. ἤχος – отглас, и γεννάω – произвеждам. От седемте електрични елемента се получават седемте цвята и седемте звука; елементите на звуковете са седемте вида ехоген.

3

65. ЗЪОГМА /фр. *zeugma*/ – от стгр. ζεύγμα – връзка, съединение. Комбинация, получена от смесване на няколко флуида с различна плътност или

на еквиваленти на флуидите. Биват различни видове, напр. фотозьогма, термозьогма, сидерозьогма и др. (виж на съответните букви).

И

66. ИЗОДИНАМЕН /фр. isodinamique/ – от стгр. ἴσο- еднакъв, равен, и δύναμις – сила, мощ, т.е. с еднаква сила. Изодинамно е това външно противоблъскане, което е равно по сила на отблъскването, причинено от движението на вътрешните елементи на телата. В резултат на това възниква относителният покой.

67. ИЗОПИКНИ /фр. isopycne/ – от стгр. ἴσο- еднакъв, равен, и πυκνός – плътен плътност, т.е. еднакви по плътност.

68. ИЗОРОПИЯ /фр. isographie/ – от стгр. ἴσο- представка, означаваща еднакъв, равен, и ῥοπή – наклон, т.е. равновесие.

69. ИЗОТЕРМИ /фр. isothermes/ – от стгр. ἴσο- представка, означаваща еднакъв, равен, и θερμη – топлина, температура, т.е. с еднаква температура.

70. ИРИДОЕЛЕКТЪР /фр. iridoélectre/ – от стгр. ἴρις – дъга, и ἤλεκτρον – кехлибар. Първичните комбинации, получени от смесването на двата електъра, са еднослойни и се наричат моноптици. От смесването на седем моноптика се получава иридоелектърът, който е съставен от седем слоя. От смесването на пикно-, арео- и иридоелектъра се получават различните видове флуиди.

71. ИРИДОСИЗИК /фр. iridosyzyque/ – от стгр. ἴρις – дъга, и σύζυγος – съответен. Това са положителни или отрицателни електрични еквиваленти E+ и E-, които образуват положителното или отрицателното електричество.

72. ИРИС /фр. iris/ – от стгр. ἴρις – дъга, общност от 7 положителни и 7 отрицателни сизика, които са смесени, но не свързани.

К

73. КАТАКЛИСТИЧЕН /фр. cataclastique/ – от стгр. κατακλύζω – наводнявам, от ката- представка за усилване, и κλύζω – умивам (за вода), от което и κατακλυσμός – потоп.

74. КАТОД /фр. cathode/ – от стгр. ката- представка, означаваща движение надолу, и ὀδός- път. Берон го взема като понятие, въведено от Фарадей, за обозначение на жицата, по която тече отрицателното електричество.

75. КОСМОБИОГРАФИЯ /фр. cosmobiographie/ – от стгр. κόσμος – свят, βίος – живот, и γράφω – пиша. Според Берон – произведение, съдържащо описание на живота на света.

76. КОСМОСИЗИК /фр. cosmosyzyque/ – от стгр. κόσμος – свят, и σύζυγος – съответен. Градивни единици, от които са съставени световните предмети.

Л

77. ЛИПОКОРМИ /фр. lipocormes/ – от стгр. λείπω – изчезвам, и κορμός – ствол, дънер. Храсти, които през зимата губят стеблата си, но корените остават.

78. ЛИТОПИРАМИДА /фр. litopyramide/ – от стгр. λίθος – камък, и πυραμίς – пирамида. Пирамида от камък.

79. **ЛОГИЧЕН** /фр. *logique*/ – от стгр. *λόγος* – слово. Отнася се за единството между звуковото възприятие и понятието за нещо. Усещанията на животните не са свързани със съзнателно звуково възприятие и затова те са алогични (*alogique*).

М

80. **МАКРОКОСМОС** /фр. *macrocosmos*/ – от стгр. *μακρός* – голям, и *κόσμος* – свят. Под това понятие Берон разбира всички физически образувания на действителността, цялата материя.

81. **МИКРОКОСМОС** /фр. *microcosmos*/ – от стгр. *μικρός* – мълик, *θ* *κόσμος* – свят. Този термин означава човешкото съзнание, духовния свят на човека и неговата душа.

82. **МЕГАЛОФОР** /фр. *mégaphore*/ – от стгр. *μέγας* – мощен, велик, и *φῶς* – светлина. Апарат, произвеждащ голямо количество светлина.

83. **МИКРОГЕНИ** /фр. *microgènes* /от стгр. *μικρός* – малък, и *γῆ* – земя. Малки земи.

84. **МИКРОПЛАНЕТА** /фр. *microplanète*/. Малки планети, астероиди или парапланети.

85. **МИКРОСЕЛЕНИ** /фр. *microsélènes*/ – от стгр. *μικρός* – малък, и *σελήνη* – Луна. Малки луни.

86. **МИГМА** /фр. *migme*/ – от стгр. *μίγμα* – смесение, от *μίγνυμι* – смесвам. Продукт от смесването на два еднакви флуида, но с различна плътност.

87. **МИКС** /фр. *Mixe*/ – процесът на смесването на два еднакви флуида, предизвикван от нееднаквата плътност на тези флуиди. Понякога Берон го отъждествява с химическия процес.

88. **МОНОПТИК** – това са първичните комбинации, получени при смесването на електриците на двете електросфери. Моноптиците са седем на брой. Те не съществуват изолирано, а само като елементи на флуидите и на телата. Елементите на моноптиците са пикно- или ареоелектрични в зависимост от вълните на електросферата, от която са отделени. Седемте моноптика образуват един флуид, наречен иридоелектър.

Н

89. **НЕВРОПЛЕГМА** /фр. *neuroplegme*/ – от стгр. *νεῦρον* – влакно, и *πλέγμα* – мрежа, тъкан. Понятие, което изразява възприемащ апарат, рецептор, образуван от нервна тъкан. От невроплегма са съставени всички сетивни органи.

90. **НЕКРОЗА** /фр. *negrose*, от стгр. *νέκρωσις* – умъртвяване, от *νεκρός* – мъртъв/. Според Берон това е изолирана част в живото тяло на животно или растение, в която вече не протичат електричествата, носещи течности.

91. **НЕПРЕКЪСНАТА ДУША** – тя няма начало и край, а е самостоятелна духовна субстанция, предшестваща живото и съществуваща след него. Берон решително отхвърля съществуването на подобна душа, като счета, че това е схващане на богословието.

О

92. ОРГАЗЪМ /фр. orgasme/ – от стгр. ὄργαω- наливам се със сок, набухвам, съзрявам. Неограничено голяма и неизчерпаема тенденция на флуидите да растат по обем в резултат на налягането на висшето действие върху първичния електър. Понятието е идентично на еластичността, наречена оргазъм заради нейната непрекъсната активност като двигателна тенденция на материята.

93. ОПИСТОРЪОМА /фр. opistorheume – от стгр. ὀπισθεν – назад, и ῥέμμα – течение, поток/. Течение, движещо се назад.

П

94. ПАНЕПИСТЕМИЯ /фр. panépistème/ – от стгр. Παν – всеки, цял, и ἐπιστήμη – знание, наука. Произведение, съдържащо общността на всички науки.

95. ПАГОСФЕРА /фр. pagosphère/ – от стгр. πάγος – лед. Глобус с обвивка от лед.

96. ПИКНОЕЛЕКТЪР /фр. pucnoélectre/ – от стгр. πυκνός – плътност. Молекулите на по-плътния първичен флуид $M+m$, събрани в обема V , за разлика от по-неплътния ареоелектър, съставен от молекули M , събрани в обема V' . Между центровете на тези два обема се намира пространството, запълнено с бароелектъра или барогена – флуид, който придава тежестта.

97. ПРОИЗВЕЖДАНЕ /фр. production/ – смесване на молекулите на електъра или на флуидите, вследствие на афинитета, при което се получава някаква материална комбинация. В понятието Берон не влага съдържание на създаване от някого.

98. ПРОТИЧАНЕ – движение на флуидите.

Р

99. РЪОМА /фр. rheume/ – от стгр. ῥέμμα – течение, поток. Протичане, причинено от нарушаването на равновесието на флуида, образуващ течението. Понякога Берон го отъждествява с понятието „сила“.

С

100. САРКОЗА /фр. sarcose/ – от стгр. σαρκός – плът, месо. Мускулна тъкан, разглеждана главо от гледна точка на условията на нейното образуване и развитие. Например това могат да бъдат случаите, когато някои домашни животни получават огромно развитие на мускулите.

101. САРКОТИЧЕН /фр. sarcotique/ – вещества, които ускоряват израстването на раните, активирайки размножаването на тъканите.

102. СВЕТЛИНА /фр. lumière/ – според Берон това е флуид, съставен от атоми, които имат като елементи два еквивалента на пикноелектричеството и един еквивалент на ареоектричеството – $\phi=2E+E$.

103. СИЛА /фр. force/ – това е нарушаване на равновесието на флуида или на тялото, причинено от взаимното проникване на молекули с различна плътност. Резултатът от силата/нарушеното равновесие е протичането. Берон не се придържа към приетия смисъл, влаган в понятието „сила“.

104. СИДЕРОЗЪОГМА /фр. sidérozeugme/ – от стгр. σίδηρος – желязо, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Комбинация на соматичните (материалните) елементи, от които се състои желязото.

105. СИЛОГИЗЪМ /фр. sillogisme/ – от стгр. σύν – заедно, едновременно, и λογισμός – разсъждение. Подреждане и гласно изразяване на понятията по реда, който напълно отговаря на реда на обектите, породили тези понятия. Това е мисъл, която липсва на тези, които не могат да говорят. Животните също не могат да имат силогизми.

106. СИЗИК /фр. syzyque/ – от стгр. σύζυγος – съответен. Това е единият от елементите, които се смесват, за да се образува комбинация или съединение. Необходимо условие за това е и двата да съдържат един и същ флуид, но с различна плътност. Свързването на два сизика става именно благодарение на нееднаквата плътност на флуидите на всеки сизик.

107. СИНЕСТЕМА /фр. synesthème/ – от стгр. σύν – заедно, и αἴσθημα – чувство, възприятие. Понятие, идея за даден предмет. Берон я нарича още логична естема (усещане). Животните са лишени от синестеми.

108. СОМАТОЗЪОГМА /фр. somatozeugme/ – от стгр. σῶμα – тяло, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Комбинация от тегловни материални елементи.

Т

109. ТЕРМОГЕН /фр. thermogène/ – от стгр. θερμός – топлина, температура, и γεννάω – произвеждам. Тяло, което дава топлина.

110. ТЕРМОЗЪОГМА /фр. thermozeugme/ – от стгр. θερμη – топлина, температура, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Флуид на топлината, получен при съединяването на един положителен еквивалент E+ и два отрицателни 2E-. Бележи се с буквата $\theta = E + E - 2$.

111. ТРИАДА – единство на пикноелектъра, ареоелектъра и движението. Според Берон тази триада е действителното начало на света.

112. ТРИПТИК /фр. triptique/ – от стгр. τρίς – три, и πτυχή – гънка. Третичните комбинации, които са двата елемента на водата – водородът и кислородът. Образуват се от смесването на диптиците (светлината и топлината) с иридоелектъра.

Ф

113. ФИТОЗЪОГМА /фр. phytozeugme/ – от стгр. φυτόν – растение, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Това е съединението C2H2O2, което е материалният елемент на растителните вещества.

114. ФИТОСТРОМА /фр. phytostrome/ – от стгр. φυτόν – растение, и στρόμα – покривало. Основата за образуване на земните пластове. Самата тя се е образувала от остатъците на растенията, които са били по повърхността на океаните и около земните пирамиди преди потопа.

115. ФЛУИД /от лат. fluidus – течаш/. Флуидите са основните градивни елементи на действителността. Биват тегловни и безтегловни, общо седем вида. Продукт са на един първичен флуид.

116. ФОТОЗЪОГМА /фр. photozeugme/ – от стгр. φῶς – светлина, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Състои се от един положителен електричен еквивалент E+ и иридоелектър E+E-, общността на което дава един флуид $\eta=2E+E-$, наречен от Берон светлина.

117. ФОТОТЕРМ /фр. phototerme/ – от стгр. φῶς – светлина, и θερμη – топлина, температура. Това е смес от един атом светлина и седем атома топлина. Берон го нарича и „термофот“ (thermophote). Тази смес, съединена с осем еквивалента бароген, дава кислород, докато водородът е смес от един атом топлина с един еквивалент бароген.

Х

118. ХЕТЕРОГЕННИ /фр. heterogène/ – от стгр. ἕτερος – друг, и γένος – вид, произход/ От различни видове.

119. ХЕТЕРОГЛОТИ /от стгр. ἕτερος – друг, и γλῶσσα – език, реч/ – хора, принадлежащи към различни езикови групи и неразбиращи се помежду си.

120. ХЕТЕРОХТОННИ /фр. hétérochthone/ – от стгр. ἕτερος – друг, и χθών – страна, земя, т.е. не собствени. Това са усещания, получени при произнасяне на названието на даден предмет, при което се възпроизвежда представата и понятието за отсъстващия предмет. Догадка за втората сигнална система.

121. ХИМИЧЕСКО СЪЕДИНЕНИЕ. Получава се винаги в резултат от разместването на материалните елементи на телата. Това разместване не става спонтанно, а е резултат от нарушение на равновесието на тези елементи. Факторите, които нарушават равновесието, са електричеството, светлината и топлината. Химическото съединение Берон нарича „зюгма“. При зюгмата състоянието на равновесие е възстановено.

122. ХИМИЧЕСКИ ПРОЦЕС /фр. action chimique/ – процес на разместване на материалните елементи на телата, проникване на плътен флуид в пространството, заето от по-неплътен флуид. Берон нарича този процес зюкса. Химичните процеси биват анализи, синтези и замествания.

123. ХЛОРОФИЛ /фр. chlorophille/ – от стгр. χλωρός – зелен, и φύλλον – листа, растения. Основното градивно вещество на растенията.

124. ХОМОИДЕН /от стгр. ὁμοιον, ὁμοια – подобен, същият, равен, еднакъв/. Влага общоприетото съдържане за еднаквост, еднородност.

125. ХОМОЕСТЕМА /фр. nomoestheme/ – човешко усещане.

126. ХОМОГЛОТИ /от стгр. ὁμοιον, ὁμοια – подобен, същият, равен, еднакъв, и γλῶσσα – език, реч/ – хора, които принадлежат към една и съща езикова група и които се разбират помежду си.

127. ХРОМАТОЗЪОГМА /фр. chromatzeugme/ – от стгр. χρῶμα – цвят, и ζεῦγμα – връзка, съединение. Оцветено химическо съединение.